

kar so nekateri še sami doživeli. Vsak Srb pozna natančno narodno zgodovino, saj je skoro vsa narodna in umetna poezija zgodovinske vsebine. Njih slikarstvo in kiparstvo je del narodne poezije, narodove zgodovine, katero zna vsakdo na Srbskem v verzih na pamet. Narodna pesem — historični epos — jih je jačala in navduševala, da so mogli obnoviti državo. Razvilo se je blagostanje in začela je cveteti umetnost. Ustanovili so šole in potreba je učiteljev risanja. Komaj se mladi ljudje v tujini izšolajo in se vrnejo v domovino, že dobé dobre službe, da jim ni več treba iskati vsakdanjega kruha. To srbski umetnosti najbolj škoduje. Mlad umetnik, ki se je v tujini boril za obstanek in se mučil, da se izpopolni, prinese domov par dovršenih slik in dobrih skic, recimo načrte za cerkvene podobe, „ikone“, doma ima pa toliko naročil, da se ne more dosti pripraviti za kako novo delo ter kar izpreminja stare stvari, dela po vedno istih skicah svetnike z drugimi imeni ter sčasom prestane biti umetnik. Iz nadebudnih umetnikov tako pogosto postanejo šablonski „ikonopisci“ in profesorji risanja, ki jim ni nič več do napredka in izpopolnitve, temuč še ono pozabijo, kar so znali, ali pa kopirajo lastna dela. Seveda niso vsi taki. Rista Vukanović je kljub temu, da

je profesor, še vedno dober slikar in je s svojo soprogo Beto ustanovil celo slikarsko šolo, kjer se goji prava umetnost, kakor dokazujejo dela njenih učenk in učencev. Sicer pa tudi njega ovira šola toliko pri delu, da za razstavo ni mogel izgotoviti ničesar novega. Zato je razstavil samo dve risbi v barvah in dve velikanski sliki starejšega datuma „Dahije“ in „žrtve Dahijske“, kjer je z velikim znanjem rešil težko nalogo umetne in od raznih strani prihajajoče luči. V atelieru ima osnutke za triptihon „Molitev“, ki je tudi priča, da gre za istimi cilji po poti moderne tehnike, kot je hodil holandski slikar Godfried Schalcken že v sedemnajstem stoletju, kot je hodil Segantini takrat, ko je slikal prizore iz hlevov, in hodi mnogo modernih, posebno francoskih umetnikov (Gaston la Tucho i. dr.) Med Jugoslovani je pa Rista Vukanović posvetil edini izključno temu problemu svoje moči. Na drzno zamišljeni sliki „Žrtve Dahijske“ množica problemov v kompoziciji in najkompliciranjši svetlobi škoduje koloritu. V desnem oglu te slike leži kolikor je mogoče skrajšani jetnik, ki je ena izmed najboljšerisanih in virtuozno slikanih figur na razstavi... Na Risto očitvidno vpliva njegova soproga gospa Beta, ki je pravi tipus moderne umetnice.

UTRDBA „ZLATA GORA“ PRI PORT ARTURJU.